

Bydło mięsne

dobór ras do hodowli

Wydawca

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
53-033 Wrocław, ul. Zwycięska 8, tel. 71 339 80 21

Opracowanie:
Zbigniew Dąbrowski, Beata Gąsiewska, DODR

Redakcja i korekta:
Agnieszka Siegel
Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw, DODR

Opracowanie graficzne i skład:
Ewa Kutkowska
Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw, DODR

Zdjęcia:
Ewa Kutkowska, Edward Krajewski, archiwum DODR, wikibooks

Nakład: 1000 sztuk

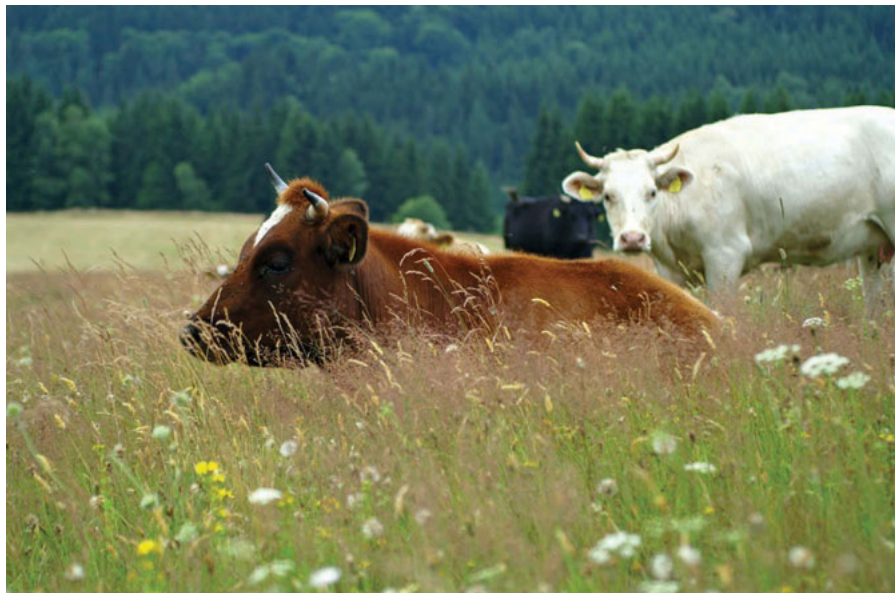
Bydło mięsne – dobór ras do hodowli

W Polsce produkcja bydła mięsnego jest coraz częściej alternatywą dla gospodarstw prowadzących niskotowarową produkcję mleka. To także dobre rozwiązanie dla gospodarstw likwidujących chów trzody chlewnej ze względu na występowanie afrykańskiego pomoru świń oraz gospodarstw posiadających duże obszary użytków zielonych, które chcą produkować żywiec wołowy wysokiej jakości.

Chów bydła mięsnego jest gałęzią rolnictwa, w której można pogodzić zachowanie ekologicznej funkcji użytków zielonych z przestrzeganiem zasad ochrony środowiska, przy równoczesnej wysokiej produkcji.

Dobór ras do krzyżówek i hodowli

Jaką rasę wybrać do hodowli lub krzyżowania towarowego w gospodarstwie? Istotne jest, czy chcemy hodować bydło w czystości rasy, czy opar-

Chów bydła mięsnego jest gałęzią rolnictwa, w której można pogodzić zachowanie ekologicznej funkcji użytków zielonych z przestrzeganiem zasad ochrony środowiska, przy równoczesnej wysokiej produkcji.

te o krzyżowanie towarowe. Mieszańce pochodzące z krzyżowania bydła ras mlecznych z buhajami ras mięsnych charakteryzują się lepszą o około 15% efektywnością opasania, wyższymi przyrostami, wyższą wydajnością rzeźną, wyższą zawartością mięsa w tuszy i mniejszym zużyciem paszy na przyrost masy ciała. Krzyżowanie towarowe polega na kryciu krów mlecznych buhajami ras mięsnych.

Należy pamiętać, aby właściwie dobierać buhaje do krycia stada, gdyż mogą występować problemy z porodami, zwłaszcza cieląt po buhajach dających duże i ciężkie potomstwo. Wybór rasy do krzyżowania nie jest prosty, ponieważ poszczególne rasy wykazują różną przydatność do krzyżowania. Do krzyżowania wybiera się krowy o małej wydajności mlecznej, których potomstwo nie może być przeznaczone na remont stada.

Wybór rasy do krzyżowania nie jest prosty, ponieważ poszczególne rasy wykazują różną przydatność do krzyżowania.

Należy pamiętać, aby właściwie dobierać buhaje do krycia stada, gdyż mogą występować problemy z porodami, zwłaszcza cieląt po buhajach dających duże i ciężkie potomstwo.

W praktyce, do krzyżowania towarowego można przeznaczyć 20-30% krów. Na przykład krzyżowanie bydła czarno-białego i czerwono-białego z rasą limousine pozwala na uzyskanie mieszańców charakteryzujących się łatwymi wycieleniami, ze względu na niską masę cieląt przy urodzeniu. Mieszańce mogą być opasane w systemach mniej intensywnych. Przyrosty dobowe są nieznacznie niższe niż u mieszańców innych ras. Wydajność rzeźna jest jednak zdecydowanie wyższa, przy niskim otłuszczeniu tuszy.

Do opasu intensywnego, prowadzonego do dużej masy ciała, najbardziej przydatne są mieszańce po buhajach ras dużych, takich jak charolaise, blonde d'Aquitaine, simental mięsny czy belgijska błękitno-biała. Osiągają one wysokie dobowe przyrosty masy ciała, dobrze wykorzystują pasze, dostarczając mięso wysokiej jakości. Ze względu na dużą masę rodzących się cieląt, do krzyżowania towarowego należy przeznaczyć krowy wieloródki, dobrze wyrośnięte.

Innym rodzajem krzyżowania jest krzyżowanie wypierające, w którym można wykorzystać istniejącą rasę bydła. Konsekwentne krzyżowanie rasy wyjściowej z rasą mięsną np. limousine, pozwala na stopniowe zmniejszenie niepożądanego mlecznej rasy w kierunku mięsnej. Proces trwa nieco dłużej, jednak prowadzi do uzyskania bydła o bardzo wysokim dolewie krwi bydła mięsnego. W wyniku planowanych kojarzeń, po czwartym uzyskujemy potomstwo F4 o dolewie ponad 90% krwi bydła mięsnego.

Rasy bydła w Polsce

W Polsce użytkowanych jest aż 15 ras bydła, jednak tylko kilka z nich zyskało większą popularność. Wybierając określoną rasę, należy wziąć pod uwagę szereg czynników, takich jak posiadane obiekty inwentarskie, dostępność paszy (w tym bliskość pastwisk), temperament poszczególnych ras, a także zapotrzebowanie na mięso o określonych walorach smakowych.

Charolaise CH

Największa ze względu na kaliber i masę francuska rasa bydła mięsnego. Bydło jednolicie jasno umaszczone, słomkowe, beżowe lub prawie białe, rogi i racice cieliste. Waga buhajów dochodzi do 1100-1400 kg, krów 700-900 kg. Wysokość w kłębie to odpowiednio 150 cm i 140 cm. Charolaise to bydło średnio wcześnie dojrzewające – pierwsze ocielenia w wieku 25 miesięcy, czyli zaraz po ukończeniu drugiego roku życia zwierzęcia. Mogą występować również trudne porody

Charolaise CH

ze względu na dużą masę urodzeniową cieląt, średnia waga 45-48 kg. Ruja u tej rasy może być trudna do wykrycia.

Bydło tej rasy dobrze wykorzystuje pasze. Nadaje się do opasu w różnych warunkach klimatycznych. Zwierzęta wyróżnia bardzo dobrze umięśniony tułów, uda i szyja. Dobrze się opasają, bez zbytniego otłuszczenia. Dobowe przyrosty to około 1,2-1,5 kg. Wydajność rzeźna w wieku około półtora roku to 60-65%. Krowy tej rasy wymagają budynków w okresie zimowym (wiaty, szopy) oraz intensywnego żywienia.

Limousine LM

Jest to jedna z najbardziej rozpowszechnionych ras mięsnych na świecie, hodowana w ponad 60 krajach, w niemal wszystkich strefach klimatycznych. Limousine to również najpopularniejsza rasa bydła mięsnego użytkowana w Polsce. Zalety tej rasy to łatwość wycieleń, adaptacja do różnych warunków środowiskowych. Buhaje osiągają wagę ok. 1300 kg, krowy 650-800 kg.

Bydło tej rasy o umaszczeniu barwy czerwonej w różnych odcieniach, z występującymi jaśniejszymi obszarami – na pysku, dolnych częściach kończyn, obramowaniu oczu. Rasę często wykorzystuje się do krzyżowania towarowego.

Cielęta są żywotne i rejestruje się bardzo niską śmiertelność w okresie odchowu.

Bydło uzyskuje bardzo dobrą wydajność rzeźną – około 65%. I starsze, i młodsze opasy charakteryzują się dobrą tuszą i doskonałym mięsem. Przy opasie starszych zwierząt przyrosty dzienne to około 1,2 kg. U zwierząt występuje tzw. hipertrofia mięśni, czyli dwupośladowość.

Krowy mają bardzo dobrze rozwinięty instynkt macierzyński. Może to powodować problemy z różnego rodzaju zabiegami i zwykłą obsługą stada. Wydajność mleczna ok. 4000 l, ok. 4% tłuszczu. Krowy tej rasy wymagają budynków w okresie zimowym (wiaty, szopy).

Simental SM

Rasa szwajcarska. Bydło hodowane w Polsce, jako rasa dwukierunkowa. Zwierzęta dużego kalibru, szerokie, o pojemnej klatce piersiowej. Warunki, w jakich kształtowała się rasa pozwalają na jej użytkowanie w różnych warunkach klimatycznych. Zwierzęta dobrze czują się na górskich pastwiskach o dużym spadku.

Umaszczenie nie jest jednolite – od słomkowego do ciemnej wiśni. Charakteryzują je duże łaty w kolorach od beżowego do czerwonego. Często grzbiet i boki tworzą jedną łatę. Podbrzusze, głowa, koniec ogona i dolna część nóg biała. Wysokość w kłębie ok. 150 cm buhaje i 140 cm krowy. Masa ciała buhajów to 1000-1200 kg, krów 700-800 kg.

Masa cieląt przy urodzeniu wynosi około 44 kg. Ze względu na wysoką mleczność potomstwo szybko przyrasta. Rasa często wykorzystywana do krzyżowania towarowego. Mają dobrą zdolność opasową i wydajność rzeźną. Dobrze wykorzystują objętościowe pasze gospodarskie i łatwo przystosowują się do zróżnicowanych warunków środowiskowych.

Przyrosty dobowe dochodzą do 1,3 kg. Krowy tej rasy wymagają budynków w okresie zimowym (wiaty, szopy).

Simental SM

Piemontese Pl

Włoska rasa średniego kalibru. Ze względu na wybitne umięśnienie rasa ta jest bardzo popularna na świecie. Umaszczenie siwo-białe, rzadziej jasnobezowe, z charakterystycznym czarnym umaszczeniem w okolicach pyska, oczy, uszu i racic. Buhaje bywają ciemniejsze, szczególnie w okolicach głowy i nóg.

Waga 900-1000 kg – buhaje, krowy około 600 kg. Wysokość w kłębie odpowiednio to 145 cm i 140 cm.

Piemontese jest rasą średnio wczesnie dojrzewającą. Niska waga urodzeniowa cieliczki ok. 35 kg, buhajki ok. 40 kg i słaba żywotność cieląt przy dość często występujących problemach z porodami, jest znaczącą wadą tej rasy.

Bydło charakteryzuje się doskonałym umięśnieniem zadu. To efekt genetycznie utrwalonej hipertrofii mięśni.

Przy stosunkowo niskich dziennych przyrostach ok. 1 kg, rasa ta ma doskonałe przyrosty samej tkanki mięśniowej. Wysoka wydajność rzeźna wynosi 60%-70%. Rasa ta poprawia u mieszańców wydajność rzeźną, szczególnie udział mięsa w tuszy. Tusza i mięso bardzo chude, o doskonałych walorach smakowych.

Salers SL

Bydło francuskie z okolic Masywu Centralnego. Bydło barwy jednolitej ciemnoczerwonej aż do mahoniowo-czerwonej. Waga buhajów to 1000-1200 kg, krów do 850 kg. Wysokość w kłębie to odpowiednio 150 cm i 140 cm.

Salers to rasa długowieczna, charakteryzująca się dobrym zdrowiem. Świetnie nadaje się na opas paszami o gorszej wartości pokarmowej i do wypasu na górskich pastwiskach. Idealna do użytkowania ekstensywnego. Przy opasie intensywnym buhajki przyrastają nawet 1,3 kg dziennie.

Rasa Salers jest z powodzeniem wykorzystywana do krzyżowania towarowego z innymi rasami mięsnymi, jako rasa mateczna. Krowy charakteryzuje łatwość porodów po krzyżówkach z blonde d'Aquitaine lub charolaise.

Rasa późno dojrzewająca, charakteryzująca się łatwością ocielenia. Waga urodzeniowa to 35-40 kg. Cielęta charakteryzują się dużą żywotnością. Krowy tej rasy doskonale opiekują się potomstwem. Wydajność rzeźna wynosi 57%, jest mniejsza niż u większości ras mięsnych. Rasa nie wymaga budynków inwentarskich.

Hereford

Rasa jednostronnie mięsna, pochodząca z centralnej Anglii. Uważana za najbardziej rozpowszechnioną na świecie, bardzo popularna w Polsce. Umaszczenie intensywnie czerwone z białą głową, podbrzuszem, czasem z białym pasem na grzbiecie. Występuje w formie rogatej i bezrożej. Waga buhajów to 900 kg, krów 600 kg. Rasa średnio wcześnie dojrzewająca.

Porody w większości łatwe, masa cieląt wynosi 35-40 kg. Zwierzęta doskonale znoszą niekorzystne warunki środowiskowe, w tym tereny góryste i bagienne. Są niewybredne w żywieniu, które może być oparte o pastwisko i siano. Bydło to nie wymaga spędzania do pomieszczeń, co pozwala utrzymywać je przez całą dobę na pastwisku. Średnie dobowe przyrosty w opasie wynoszą 1000 g, a wydajność rzeźna – 65%.

Welsh Black WB

To walijska rasa bydła mięsnego o umaszczeniu ciemnobrunatnym lub czarnym.

Zwierzęta średniego kalibru. Waga buhajów wynosi 900-1000 kg, a krów 600-700 kg.

Rasa średnio lub wcześnie dojrzewająca, charakteryzująca się dobrą płodnością, zadowalającą przeżywalnością i długowiecznością. Bardzo łatwe wycielenia. Krowy sprawdzają się jako doskonałe mamki.

Zaletą tej rasy jest przystosowanie do niekorzystnych warunków, szczególnie w rejonach górskich i bardzo dobra zdrowotność stada. Doskonale wykorzystują pasze gorszej jakości. Praktycznie nie wymagają budynków inwentarskich. Wydajność rzeźna to 55-57%, mięso bywa otłuszczone, marmurkowe.

Angus AN, AR

Rasa angielska pochodząca z rejonów północ- no-wschodniej Szkocji. Bydło średniej wielkości. Wysokość w kłębie ok. 130 cm. Waga buhajów to 900 kg, krów 550-600 kg.

Bydło bezrogie, o jednolitej czarnej lub czerwonej barwie i jedwabistej sierści. W 2007 roku dla potrzeb oceny podzielono populację rasy na angusa czarnego i angusa czerwonego.

Rasa wczesnie dojrzewająca. Wycielenia już w 24 miesiącu życia. Waga cieląt to 26-30 kg. Łatwe wycielenia (cielęta o wąskiej głowie). Matki bardzo opiekuńcze.

Przy odpowiedniej jakości pastwisk, przyrosty dzienne sięgają nawet 1 kg. Bardzo wysoka wydajność rzeźna – 70%. Rasa utrzymywana na tzw. młoda wołowinę. Uboje w wieku 8-10 miesięcy, przy wadze ok. 300 kg. Mięso bardzo smaczne o wysokich walorach kulinarnych, delikatne, soczyste, drobnowłókniste, marmurkowe.

Bydło tej rasy jest używane do krzyżowania towarowego z rasami jednostronnie mięsnymi. Przekazuje potomstwu dużą wydajność rzeźną i dobre wykorzystanie pasz objętościowych. Rasa nie wymaga budynków inwentarskich.

Blonde d'Aquitaine

Średnio dojrzewająca rasa bydła mięsnego pochodząca z Francji. Wysoka, do 147 cm, o jasnym beżowym umaszczeniu. Dorosłe samce osiągają wagę do 1200 kg, a samice do 750 kg. Cielęta przy urodzeniu uzyskują wagę 44-48 kg, w zależności od płci. Bydło charakteryzuje się dobrą płodnością i cieli się łatwo, pomimo wysokiej masy ciała.

Buhajem tej rasy można kryć z powodzeniem drobne krowy, bez powikłań okołoporodowych. Bydło to charakteryzuje się dużym tempem wzrostu, uzyskując wydajność rzeźną na poziomie 62%-66%, a mięso posiada wysokie walory rzeźne. Ważną zaletą jest spokojny temperament bydła tej rasy, co ułatwia ich obsługę i wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych.

Blonde d'Aquitaine

Marchigiana MR

Wcześnie dojrzewająca włoska rasa bydła. Zwierzęta o białej okrywie, jedynie samce z możliwością odcienia szarego, krowy ważą około 700-900 kg, a buhaje 1200-1500 kg. Łatwe porody. Cielęta po urodzeniu ważą około 40-50 kg. Optymalny okres uboju to 15-16 miesięcy, kiedy zwierzęta osiągają 650-700 kg masy ciała. Wydajność rzeźna kształtuje się na poziomie 67%.

Belgijska Biało-Błękitna BB

Zwierzęta tej rasy są wybitnie umięśnione, z wyraźnie zaznaczoną cechą podwójnej pośladowkości. Mają dużą zdolność przystosowania się do różnych warunków klimatycznych. Rasa charakteryzuje się trudnymi wycieleniami. Wydajność rzeźna buhajów wynosi około 70%. Mięso odznacza się bardzo małą zawartością tłuszczu i wysoką jakością kulinarną. Buhaje tej rasy są używane do krzyżowania towarowego z krowami ras mlecznych i mięsnych.

Szkockie bydło górskie – Highland HI

Prymitywne stare bydło, wywodzące się z górzystych regionów Szkocji. Współczesna rasa to małe, krótkonogie zwierzęta o charakterystycznej długowłosej sierści. Umaszczenie od białego czy srebrnego, do ciemnego brązu czy czarnego, z wyrazistą grzywką, zakrywającą oczy. Rogi znacznie większe niż u innych ras. Ich rozpiętość dochodzi nawet 150 cm.

Wysokość w kłębie u krów – 105 cm, u buhajów – 120-130 cm. Średnia masa ciała krów to 400-450 kg, zaś buhajów do 625 kg.

Rasa wczesnie dojrzewająca. Pierwsze zacielenia w wieku 1,5 roku. Rasa bardzo płodna, łatwe wycielenia. Waga urodzeniowa cieląt to 25-30 kg. Porody nie wymagają obecności ludzi nawet zimą, na zaśnieżonych pastwiskach.

Praktycznie nie chorują, użytkowość rozplodowa krów przekracza 20 lat. Bardzo dobrze wykorzystują paszę, która byłaby nieprzydatna dla innych ras. Świetnie czują się na górskich, ekstensywnych pastwiskach nawet zimą, bez jakichkolwiek budynków inwentarskich.

Highland HI

Sposoby utrzymania bydła mięsnego

Przy wyborze systemu utrzymania bydła mięsnego należy kierować się głównie względami ekonomicznymi, czyli wielkością stada i środkami finansowymi, które zostaną przeznaczone na modernizację i budowę pomieszczeń.

Wyróżnia się dwa podstawowe systemy utrzymania bydła mięsnego:

- w oborach wolnostanowiskowych (dla większych stad),
- w oborach uwięziowych, tradycyjnych (w małych gospodarstwach).

Obory wolnostanowiskowe dla bydła mięsnego powinny być proste i tanie w budowie. Na tego typu obory dla krów mamek z cielętami można adaptować także inne budynki – szopy, wiaty i stodoły. Mogą to być obory z głęboką ściółką lub boksowe. Przy wycieleniach zimowo-wiosennych cielęta pozostają z mamkami przez okres 6-9 miesięcy w początkowym okresie w oborze, następnie na pastwisku.

Według zaleceń Zenona Choroszego z Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w Balicach, obora wolnostanowiskowa powinna być podzielona na kilka sektorów:

- sektor porodowy – to prowizoryczne, pojedyncze kojce o powierzchni 8-9 m² wydzielone z hali głównej w oborach z głęboką ściółką lub stałe kojce w oborach boksowych z dostępem do wody i drabiny na siano,
- sektor dla krów mamek z cielętami – największy sektor hali, zalecana powierzchnia na 1 krowę wynosi 6 m² i dodatkowo 1,5 m² na cielę; szerokość dostępu do żłobu powinna wynosić 70-100 cm; w sektorze tym powinny być zamontowane poidła miskowe (1 poidło na 15 sztuk) lub korytkowe (1 poidło na 30 sztuk).
- sektor wyłącznie dla cieląt – w postaci kojca grupowego, przeznaczony do wypoczynku cieląt, pobierania paszy treściwej, siana i wody; kojec powinien być wyposażony w korytko na paszę, drabinę na siano oraz poidło; w ścianach kojca pozostawia się otwory o szerokości 40-55 cm i wysokości 100-110 cm do swobodnego przechodzenia cieląt.

Obory uwięziowe dla krów mamek z cielętami są mniej funkcjonalne. W oborach uwięziowych zaleca się stosowanie kojca grupowego zamkniętego, z którego cielęta mogą wychodzić do swoich matek po otwarciu bramki, przynajmniej kilka razy na dobę.

Zasady żywienia w zależności od grup wiekowych i systemu opasu

Zapotrzebowanie na składniki pokarmowe i związany z tym poziom żywienia krów ras mięsnych wiąże się ściśle z sezonem wycieleń, stanem fizjologicznym i kondycją na początku okresu zimowego. Największe wymagania pokarmowe mają krowy mięsne w okresie rozrodu, pośrednie w 4.-7. miesiącu laktacji, a najmniejsze w późnym od 8. miesiąca do zasuszenia.

Badania i obserwacje wykazały, że masa krów matek nie powinna się zmieniać w ciągu roku o więcej niż o 20-25%. Występujące często krótkotrwałe niedożywienie dorosłych krów w okresie późnej ciąży, nie wpływa ujemnie na osłabienie cielęcia po urodzeniu. Jednak niedożywienie utrzymujące się przez dłuższy czas w okresie późnej ciąży, może przyczynić się do obniżenia wydajności mlecznej.

■ Patrz tabela 1

W zależności od możliwości paszowych danego gospodarstwa oraz opłacalności produkcji i wymagań rynku, wyróżniamy trzy zasadnicze systemy opasu młodego bydła ras mlecznych, mięsnych i ich krzyżówek: intensywny (alkierzowy), półintensywny (z jednym sezonem pastwiskowym) i ekstensywny (z dwoma sezonami pastwiskowymi).

Opas intensywny

W opasie intensywnym zwierzęta są utrzymywane alkierzowo. Do tego typu opasania nadają się buhajki ras mięsnych, mleczno-mięsnych lub mieszańce z rasami mięsnymi, których dzienne przyrosty wynoszą co najmniej 1000 g/dzień, przy zużyciu 1-1,2 kg paszy treściwej na 100 kg masy ciała. W ten sposób opasa się buhajki od 200 do 400-450 kg masy ciała, uzyskanej w ciągu 10-12 miesięcy życia.

Intensywną metodą produkcji młodej wołowiny jest opas cieląt na białe mięso. Cielęta przeznaczone do takiego systemu opasania odchowuje się do wieku 20-27 tygodni i masy ciała 220-250 kg.

Tabela 1. Przykłady dawek pokarmowych dla krów mamek rasy limousine na okres zimowy

stan kondycji i masa ciała	okres produkcji	skład dawki pokarmowej dla krowy kg/dzień			
		kiszonka z traw	słoma jęczmienna	śruta jęczmienna	śruta rzepakowa poekstrakcyjna
1,5 pkt ok. 570 kg	reprodukcja	32,5	2,0	0,58	2,0
	pełna laktacja	31,8	2,0	–	1,33
	koniec laktacji	29,7	2,0	–	0,70
3,5 pkt ok. 650 kg	reprodukcja	29,7	2,0	0,47	1,77
	pełna laktacja	28,8	2,0	–	1,00
	koniec laktacji	26,5	2,0	–	0,41

Źródło: Krzysztof Bilik, Magdalena Łopuszańska-Rusek, *Hodowca Bydła* 5/2010

Aby cielęta osiągnęły wysoką wydajność rzeźną (ponad 60%), powinny przyrastać powyżej 1000 g/dzień. Pożądane cechy jakościowe tusz cielęcych mogą być osiągnięte przez zwierzęta odchowywane wyłącznie na dużych dawkach pełnego mleka lub preparatach mlekozastępczych wysokiej jakości.

Opas półintensywny

Systemem półintensywnym opasa się wolce lub jałówki ras mięsnych i mieszańce z rasami mięsnymi, w rejonach o dużym udziale użytków zielonych. Po zejściu z pastwiska zwierzęta żywi się alkierzowo, kiszonką z traw (5-6 kg kiszonki z traw na każde 100 kg masy ciała), sianem łąkowym (1-2 kg dziennie na sztukę), gniecionym lub śrutowanym jęczmieniem (0,6 kg na 100 kg masy ciała). Tak opasane zwierzęta powinny osiągnąć w wieku 18 miesięcy – wolce około 520-550 kg masy ciała, a jałówki około 450 kg masy ciała.

Opas ekstensywny

Ten sposób opasu opiera się na tanim i oszczędnym żywieniu z wykorzystaniem dwóch sezonów pastwiskowych. Zwierzęta przeznaczają się na ubój w wieku 24-30 miesięcy, przy masie ciała 600-650 kg. Zasadą jest, żeby przy tym systemie opasania zwierzęta w okresie żywienia pastwiskowego osiągały przyrosty masy ciała w granicach 800-1000 g/dzień, a w okresie żywienia zimowego niższe – 500-600 g/dzień. Po drugim sezonie pastwiskowym zwierzęta przeznaczają się na ubój, żywiąc je intensywnie pod koniec opasania kiszoną z traw i paszą treściwą.

■ Patrz tabela 2, 3 i 4

Tabela 2. Przykładowe dawki pokarmowe dla buhajów opasowych ras mięsnych – opas intensywny z udziałem pasz gospodarskich

nr dawki	rodzaje pasz	masa ciała opasanych buhajów w kg					
		250	300	350	400	450	500
1	kiszonka z kukurydzy (34% sm)	12	14	17	18	19	21
	mieszanka treściwa	2,5	3,0	3,2	3,8	4,3	4,5
	śruta rzepakowa poekstrakcyjna	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	lizawka	do woli	do woli	do woli	do woli	do woli	do woli
oczekiwany przyrost miesięczny w g/dzień		1350	1400	1400	1400	1400	1400
2	kiszonka z traw (34% sm)	10	12	15	17	19	20
	mieszanka treściwa	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0
	lizawka	do woli	do woli	do woli	do woli	do woli	do woli
oczekiwany przyrost miesięczny w g/dziennie		1300	1300	1300	1300	1250	1250

źródło: Krzysztof Bilik, Magdalena Łopuszańska-Rusek, Hodowca Bydła 6-7/2010

Tabela 3. Przykładowy skład procentowy mieszanek treściwych dla młodego bydła opasowego

komponenty paszowe	skład mieszanek w %			
śruta jęczmienna	25	30	20	20
śruta owsiana	25	–	12	20
śruta pszenna	–	–	20	–
śruta z pszenżyta	–	30	20	–
śruta żytnia	20	–	–	20
śruta kukurydziana	–	12	–	20
otręby pszenne	13	10	10	10
śruta rzepakowa poekstrakcyjna	14	15	15	17
mieszanka mineralno-witaminowa	2	2	2	2
kreda pastewna	1	2	1	1

źródło: Krzysztof Bilik, Magdalena Łopuszańska-Rusek, Hodowca Bydła 6-7/2010

Tabela 4. Przykładowa dawka zimowa dla krowy mięsnej

pasza (kg)	zasuszanie	laktacja
kiszonka	18,5	23,0
słoma	1,8	1,5
pszenżyto – ziarno		0,30
śruta rzepakowa		0,30
kreda pastewna	0,08	0,07

(bukaciarnia.pl)

Wymagania jakościowe mięsa pozyskanego od ras bydła mięsnego

Z chwilą wstąpienia do Unii Europejskiej, Polska przyjęła system poubojowej oceny EUROP. Obowiązuje on od 1 maja 2004 roku i dotyczy zakładów ubijających średnio powyżej 75 sztuk tygodniowo. Nie nakazuje on jednak ubojniom rozliczać się w tym systemie z dostawcami.

Klasyfikacja poubojowa bydła rzeźnego ma znaczną przewagę nad klasyfikacją żywca ze względu na:

- wyeliminowanie dokarmiania,
- dokładne ustalenie masy tuszy,
- możliwość bezpośredniej oceny umięśnienia,
- ocenę okrywy tłuszczowej.

Na jakość tuszy wpływa szereg czynników, takich jak masa ciała, wiek ubijanego bydła, rasa, płeć, sposób żywienia i postępowanie z bydlęciem przed ubojem.

Skład tuszy, a przede wszystkim zawartość w niej tłuszczu zależy od płci, wieku, a także potencjału genetycznego, który jest związany z typem zwierzęcia wcześniej lub późno dojrzewającego. Podstawowymi kryteriami jakości mięsa świeżego są barwa, marmurkowatość, konsystencja i pH. Barwa mięsa to jedna z najważniejszych cech wołowiny. Jest wskaźnikiem jakościowym i wskaźnikiem świeżości. Mięso jałówek po uboju ma barwę jasnoczerwoną, buhajków czerwoną, natomiast krów czerwoną i ciemnoczerwoną.

Konsystencja powinna być jędrna i elastyczna, ubój bydła zmęczonego i pozostającego pod wpływem stresu, prowadzi do otrzymania mięsa o twardej konsystencji. Marmurkowatość jest wskaźnikiem zawartości tłuszczu śródmięśniowego. Wpływa korzystnie na takie cechy mięsa, jak soczystość, kruchość i smakowitość. Lepszą marmurkowatością charakteryzują się jałówki i buhajki pełnomięsne, opasane do wyższej końcowej masy ciała.

Pomiaru pH dokonuje się po 48 godzinach od uboju. Poubojowe procesy dojrzewania najkorzystniej przebiegają w mięsie o pH 5,4-5,8. Mięso takie odznacza się jasną barwą, ma też dobrą kruchość i trwałość.

Według systemu EUROP, tusze klasyfikowane są do pięciu klas jakościowych, w zależności od umięśnienia E, U, R, O, P i pięciu klas według otłuszczenia od 1 do 5.

■ Patrz tabela 5

Tabela 5. Klasyfikacja tusz bydła na podstawie otłuszczenia (EUROP)

klasa otłuszczenia	wymagania
1	otłuszczenie bardzo małe
2	otłuszczenie małe – cienka powłoka tłuszczu prawie wszędzie widoczna
3	otłuszczenie średnie – mięśnie pokryte tłuszczem z wyjątkiem części udźca i łopatki
4	otłuszczenie duże – mięśnie pokryte warstwą tłuszczu
5	otłuszczenie bardzo obfite – tłuszcz pokrywa warstwą całą tuszę od zewnątrz i wewnątrz

Klasyfikacja tusz wołowych na podstawie umięśnienia (EUROP)

- S – super – doskonale umięśnione tusze bydła mięsnego z dwupośladowym umięśnieniem,
- E – wyborowa – profile tuszy bardzo wypukłe lub wypukłe, znakomite umięśnienie całej tuszy,
- U – bardzo dobra – profile tuszy wypukłe o bardzo dobrym umięśnieniu,
- R – dobra – profile tuszy o dobrym umięśnieniu,
- O – dość dobra – profile tuszy prostolinijne przechodzące na wklęsłe, umięśnienie średnie,
- P – przerobowa – profile tuszy wklęsłe lub bardzo wklęsłe, umięśnienie słabe.

Dobrostan zwierząt, jako czynnik warunkujący ochronę zdrowia

Najlepsze warunki dla bydła mięsnego zabezpieczają obory wolnostanowiskowe na głębokiej ściółce. Obory powinny być otwarte, ze ścianą osłaniającą od wiatru. Dorosłe bydło mięsne jest odporne na niską temperaturę. Dlatego w chłodnym klimacie zwierzętom wystarcza ochrona od wiatru i opadów. Utrzymanie grupowe na głębokiej ściółce polega na rozmieszczeniu w budynku kilku rzędów ściółkowych kojców. Zużycie słomy waha się od 3 do 6 kg dziennie na sztukę. Zwierzęta w oborach wolnostanowiskowych mają możliwość swobodnego poruszania się. Wpływa to na wzrost mięśni oraz kośćca i zapobiega schorzeniom kończyn.

Bydło można utrzymywać alkierzowo i w systemie otwartym, jednak należy zapewnić ochronę przed niekorzystnymi warunkami otoczenia. W przypadku systemu otwartego należy rozumieć to jako konieczność budowania wiat i innych osłon przed wiatrem i deszczem, a także przed mrozem i upałem. Warunki utrzymania zwierząt nie mogą powodować zranień, uszkodzeń ciała, urazów oraz cierpienia. Muszą one pozwalać na swobodę ruchu, zwłaszcza kładzenia się i wstawania oraz umożliwić kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.

Bydłu należy zapewnić odpowiednie oświetlenie naturalne lub sztuczne. Na wyposażeniu powinno być oświetlenie przenośne, aby możliwa była kontrola zwierząt o każdej porze. Kontrolę należy przeprowadzić raz dziennie. Wszystkie elementy wyposażenia pomieszczeń muszą być bezpieczne dla zwierząt.

Z pomieszczeń inwentarskich należy usuwać odchody i niedojady tak często, jak to konieczne, w celu przeciwdziałania powstawaniu odorów oraz zanieczyszczeń paszy i wody. W pomieszczeniach należy zwalczać muchy i gryzonie.

Podłoga na której utrzymywane jest bydło musi być twarda, równa i stabilna, gładka, ale nie śliska. Każde pomieszczenie musi posiadać mikroklimat odpowiedni dla bydła, w tym temperaturę, prędkość ruchu powietrza, wilgotność względną, zapylenie i stężenie szkodliwych domieszek gazowych.

Bydłu zapewnia się stały dostęp do wody i co najmniej dwukrotne zadawanie paszy. Chore lub ranne zwierzęta należy poddać leczeniu, bądź opiece, a w razie potrzeby izolować. Okólniki i wybiegi są zalecane dla krów mamek z cielętami oraz młodzieży poza sezonem pastwiskowym. Powierzchnia wybiegu powinna być utwardzona i z odpowiednim spadkiem w kierunku kanału na wody gnojowe.

■ Patrz tabela 6 i 7

Tabela 6. Minimalna powierzchnia w przeliczeniu na 1 sztukę w systemie utrzymywania bydła na ściółce, bez uwięzi, bez wydzielonych stanowisk

kategoria	minimalna powierzchnia stanowiska w m ²
krowy i jałówki powyżej 7 miesiąca ciąży	4,5
jałówki powyżej 6 miesiąca życia do 7 miesiąca ciąży	2,2
buhaje	9
bydło opasowe o masie ciała do 300 kg	1,6
bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg	2,2

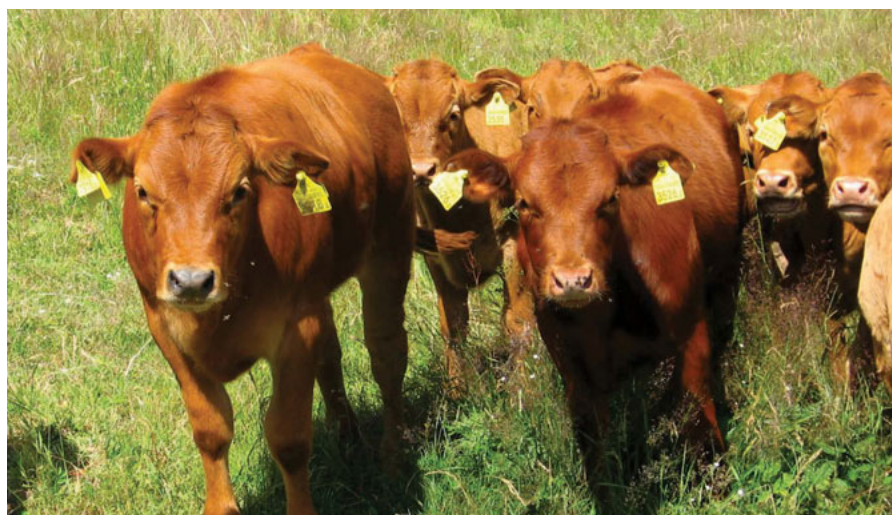

Tabela 7. Minimalne wymiary stanowiska w systemie utrzymywania bydła na uwięzi

kategoria	Minimalna długość stanowiska w cm	Minimalna długość stanowiska w cm
Krowy i jałówki powyżej 7. miesiąca ciąży	160	110
Jałówki powyżej 6. miesiąca życia do 7. miesiąca ciąży	150	100
Buhaje	240	140
Bydło opasowe o masie ciała do 300 kg	130	80
Bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg	145	95

Wymagania dla cieląt

Kojce przeznaczone dla cieląt, utrzymywanych indywidualnie muszą spełniać następujące warunki:

- szerokość minimalna – taka, jak wysokość zwierzęcia w kłębie,
- długość – 110% długości cielęcia.

W takich kojcach można utrzymywać zwierzęta do 8. tygodnia życia (chyba że ten sposób utrzymania jest zaleceniem lekarza weterynarii).

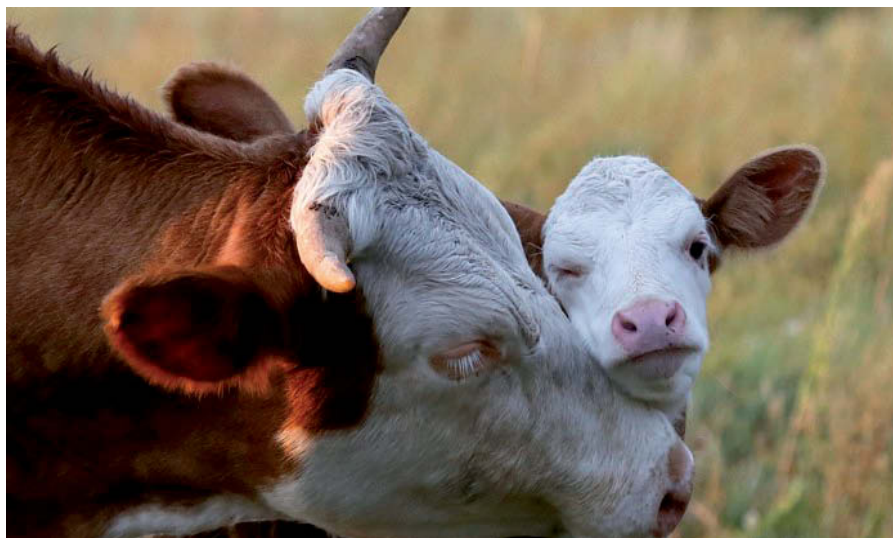
W kojcach do indywidualnego utrzymania cieląt, ściany powinny być wykonane z ażurowego materiału, aby umożliwić cielętom kontakt wzrokowy (wyjątek – zalecenia lekarza weterynarii).

■ Patrz tabela 8

Tabela 8. Powierzchnia przypadająca na cielę, przy grupowym utrzymaniu

Masa ciała cielęcia	Powierzchnia w metrach kwadratowych
do 150 kg	1,5
150-220 kg	1,7
Powyżej 220 kg	1,8

Cielęta powinny być doglądane i karmione dwa razy dziennie. Art. 12 ust. 4a pkt 2 ustawy o ochronie zwierząt zabrania utrzymywania cieląt na uwięzi, z wyjątkiem pory karmienia, a w czasie jej trwania nie dłużej niż jedną godzinę. Sposób wiązania i użyte do tego materiały nie mogą stanowić potencjalnego zagrożenia zranieniem czy uduszeniem. Cielętom zapewnia się stały dostęp do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010 r. poz. 344, z późn. zm.).

Cielęta powinny być doglądane i karmione dwa razy dziennie.

Dawka pokarmowa musi zapewnić odpowiedni poziom hemoglobiny we krwi. Pasze objętościowe uwzględniają zwiększające się zapotrzebowanie na włókno – od 50 g w ósmym tygodniu życia, do 250 g w tygodniu dwudziestym.

Dodatkowo każdy właściciel stada ma obowiązek:

- posiadania odpowiedniej jakości pomieszczeń i budynków inwentarskich,
- posiadania odpowiedniej liczby pomieszczeń i kopców – izolatek dla chorych osobników,
- prowadzenia prawidłowej dokumentacji całego stada,
- prawidłowego postępowania w wypadku padnięcia,
- posiadania odpowiedniej płyty obornikowej, ze zbiornikiem na gnojówkę lub zbiornika na gnojowicę.

Każdy właściciel stada ma obowiązek prowadzenia prawidłowej dokumentacji całego stada.

Profilaktyka chorób bydła mięsnego

W przypadku chowu lub hodowli bydła mięsnego, występujące choroby zawsze negatywnie wpływają na wyniki ekonomiczne gospodarstwa. Mogą powodować straty sięgające nawet 20%. Najczęściej schorzenia bydła pojawiają się w związku z niedostateczną profilaktyką lub zupełnym jej brakiem.

Często głównym problemem jest nieprawidłowa higiena obiektów inwentarskich. Na szczególną uwagę zasługują cielęta, które są podatne na czynniki chorobotwórcze ze względu na nie w pełni rozwinięty system odpornościowy.

Producent powinien dołożyć wszelkich starań, aby nie dopuścić do wystąpienia chorób bydła w swoim gospodarstwie i skutecznie zabezpieczyć stado przed takimi chorobami, jak wirus biegunki bydła i błon śluzowych BVD MD, zakaźne zapalenie nosa i tchawicy – IBR, czy zespół oddechowy u bydła – BRD.

Należy stosować zasady bioasekuracji i ograniczyć kontakty z osobami spoza gospodarstwa, mającymi kontakt z innymi zwierzętami. Częstym problemem w chowie bydła mięsnego jest zdrowotność krów mamek i ich płodność. Pogorszenie wyników rozrodu może nastąpić w wyniku chorób zakaźnych. Wirusy BVD MD i BHV mogą spowodować drastyczne obniżenie odsetka zacielen w stadzie, bezpłodność, poronienia oraz rodzenie się cieląt z wadami.

W celu zapobiegania chorobom powodowanym głównie przez robaczyce żołądkowo-jelitowe i płucne, należy co najmniej dwa razy w ciągu roku przeprowadzić zabieg odrobaczania stada. Wiosną, na około 2 tygodnie przed wyjściem na pastwisko oraz jesienią, po zakończeniu sezonu pastwiskowego. Szczególnie podatne na pasożyty są cielęta. Zarobaczone cielęta osiągają przyrosty masy ciała mniejsze od 30 do 60 kg niż cielęta zdrowe.

Problemem w stadzie krów mamek jest ostra biegunka cieląt, występująca w dużym nasileniu w stadach krów cielących się w pomieszczeniach zamkniętych. Dla zminimalizowania występowania biegunek u cieląt, należy

im zapewnić w pierwszej godzinie po urodzeniu pobranie około 2,5 litra siary. Cielętom, które nie pobiorą wystarczającej ilości siary, należy zapewnić pomoc przy próbie ssania matki.

Szczególną uwagę powinno się poświęcić cielętom pochodzącym z zakupu z innych gospodarstw lub od pośredników. Zmiana środowiska i żywienia może bowiem przyczynić się do wystąpienia chorób, z upadkami włącznie. Zaleca się, aby cielęta pochodzące z zewnątrz były poddane kwarantannie trwającej około 30 dni i w tym okresie nie miały kontaktu z bydłem przebywającym w gospodarstwie. W czasie kwarantanny cielęta powinny być obserwowane. Nie powinno się wtedy wykonywać zabiegów profilaktycznych.

W celu zapobiegania chorobom, każdy zajmujący się chowem bydła mięsnego powinien stosować następujące zabiegi zapobiegające wystąpieniu chorób w stadzie:

- regularne przeglądy stada,
- badania kontrolne,
- higiena,
- korekta racic,
- aplikowanie leków przeciw pasożytniczych,
- podawanie mikro- i makroelementów,
- właściwe żywienie,
- celowane szczepienia,
- monitoring występujących już w stadzie chorób zakaźnych.

Pasze stosowane w żywieniu krów mamek i opasów

Prawidłowo zbilansowane dawki pokarmowe powinny pokryć zapotrzebowanie opasanych zwierząt na energię (JPŻ), białko (BTJ) i składniki mineralne oraz zapewnić pobranie suchej masy, zgodnie z ich zdolnością pobrania paszy. Przez większość miesięcy w roku, krowy mamki żywi się wyłącznie paszami objętościowymi, w zimie kiszonką, sianem i słomą, natomiast w okresie letnim – na pastwisku. Powinniśmy dążyć do tego, aby ruń pastwiska była pobierana od końca strzelania w źdźbło do początku fazy kłoszenia – czyli w maju i czerwcu.

W niesprzyjających warunkach, gdy ilość i jakość zielonki się obniży, należy stado dokarmiać. Pasze objętościowe dobrej jakości z małym dodatkiem pasz treściwych powinny być podawane w okresie rozrodu, kiedy krowy mają najwyższe potrzeby pokarmowe. Pasze gorszej jakości powinno się skarmiać w okresach niskiego zapotrzebowania, np. po odsadzeniu cieląt.

W celu pokrycia zapotrzebowania na makro- i mikroelementy, w okresie pastwiskowym należy stosować mieszanki mineralne i sól lizawkę z dodatkiem magnezu, w celu zapobieżenia tężyczce pastwiskowej. Wybór rodzaju pasz w opasie bydła mięsnego zawsze zależy od rasy zwierząt, grupy wiekowej i bazy paszowej w gospodarstwie.

Podstawą w żywieniu bydła mięsnego są pasze objętościowe, takie jak zielonki pastwiskowe, siano, sianokiszonki z traw na użytkach zielonych oraz kiszonki z kukurydzy. Jako pasze uzupełniające, mogą być podawane pasze treściwe, ziarno zbóż, czy odpady przemysłu rolno-spożywczego (wysłodki, młóto) i słoła.

Zielonka pastwiskowa

Zielonka jest pobierana przez zwierzęta na pastwiskach. Żywione w ten sposób bydło ma zapewniony ruch i korzysta ze świeżego powietrza, jest zdrowsze, cechuje je także wyższy procent zacielen.

Efektywność żywienia pastwiskowego zależy od wielu czynników agrotechnicznych. Często powodem niskiej wydajności pastwiska są błędy w sposobie użytkowania oraz składzie gatunkowym runi pastwiskowej. Zwierzęta chętnie wyjadają ruń, jeśli znajdują w niej wartościowe gatunki traw, jak kostrzewa czerwona, wiechlina łąkowa, życica trwała oraz rośliny motylkowate. W początkowym okresie wypasu na dobrze utrzymanym pastwisku, ilość i jakość runi jest najwyższa. Zwierzęta mają wtedy pod dostatkiem dobrej jakościowo paszy o dużej koncentracji energii i białka.

W późniejszych miesiącach wypasu jakość i ilość runi pogarszają się, co może spowodować obniżenie tempa wzrostu zwierząt. Aby temu zapobiec, należy powiększyć powierzchnię wypasanych kwater lub dokarmiać zwierzęta paszą dobrej jakości z upraw polowych (zielonką lub kiszonką) i paszą treściwą (2-3 kg/dzień). Dobre pastwisko o gęstej, jednorodnej runi, pozwala na pobranie 80-85% zielonki w stosunku do całego porostu.

Na pastwisku zaniedbanym i źle użytkowanym, wykorzystanie runi może wynosić jedynie 20-30%. W przypadku wypasania zwierząt na dobrych pastwiskach, racjonalnie nawożonych i przy sprzyjającej pogodzie, dokarmianie zwierząt paszą treściwą może okazać się zbędne.

Na dobrym pastwisku obsada bydła o masie ciała 200 kg może wynosić 8 sztuk na 1 ha, a przyrost w całym sezonie pastwiskowym to nawet 150-160 kg masy ciała na 1 sztukę.

Kiszonka z kukurydzy

Najbardziej wartościową paszą objętościową w opasie bydła jest kiszonka z całych roślin kukurydzy. Spełnia ona wymagania młodych zwierząt w zakresie koncentracji energii i spożycia paszy. Najlepszą kiszonkę uzyskuje się, gdy zielonka jest zbierana w stadium dojrzałości fizjologicznej, której wskaźnikiem jest ciemnienie podstawy ziarna. Nasiona zawierają wtedy 62-65% SM, w kolbie znajduje się około 55% ziaren o ściemniałej podstawie, a cała roślina ma około 32-36% SM. Długość cięcia zielonki z kukurydzy decyduje o spożyciu kiszonki, przeżuwananiu i produkcji śliny. Optymalna długość cięcia to 0,5-1 cm. Im bardziej sucha roślina, tym drobniejsze powinno być cięcie.

Kiszonka z kukurydzy jest paszą bogatą w energię, ale ubogą w białko. Dlatego dawki pokarmowe z jej udziałem należy uzupełniać wysokobiałkową paszą treściwą, śrutami – sojową, rzepakową czy z nasion strączkowych. Prawidłowo sporządzona kiszonka z kukurydzy powinna zawierać od 30 do 35% SM. Przyjmuje się, że dobrze sporządzona kiszonka zawiera w suchej masie 50% ziarna i 50% pozostałego materiału roślinnego. Energia zawarta w takiej paszy pozwala na uzyskanie 1000 gram dziennego przyrostu masy ciała.

Sianokiszonka

Jest to kiszonka z powiędnionych traw. Prawidłowo sporządzona sianokiszonka jest chętnie pobierana przez zwierzęta. Proces zakiszania przebiega najlepiej, jeśli zawartość wody w materiale przeznaczonym do zakiszania wynosi 32-35%. Sianokiszonka jest dobrą paszą objętościową dla bydła pod warunkiem, że jest zbilansowana pod względem zawarto-

ści białka oraz energii i jest dobrej jakości. Na jakość ma wpływ przebieg procesu zakiszania, skład gatunkowy roślin i faza ich zbioru. W gospodarstwach z dużą ilością użytków zielonych jest podstawową paszą w chowie bydła mięsnego, uzupełnianą paszami węglowodanowymi (ziarno zbóż, ziemniaki, wysłodki buraczane, otręby zbożowe), w celu polepszenia wykorzystania białka rozkładanego w żwaczu.

Siano i słoma

W gospodarstwach prowadzących ekstensywny chów zwierząt często jest podstawową paszą objętościową. Dobre siano musi być zbierane w odpowiedniej fazie rozwoju roślin, a suszenie trwa krótko. Dobre siano zawiera około 15-17% białka w suchej masie. W dawce żywieniowej z kiszonką z kukurydzy lub kiszonką z traw jest paszą uzupełniającą dawkę. Słoma jest stosowana jako dodatek do innych pasz, najczęściej w celu poprawy zawartości włókna w dawce. W żywieniu zwykle wykorzystuje się słomę owsianą i jęczmienną.

Produkty uboczne przemysłu rolno-spożywczego

Dobrą paszą, która może być stosowana w opasie bydła, jest kiszonka z prasowanych wysłodków buraczanych, która powinna zawierać około 22-24% suchej masy. Kiszonka z wysłodków prasowanych, uzupełniona dodatkiem siana oraz kiszonki z traw i kukurydzy, może stanowić ponad 50% masy dawki podstawowej.

Organizacja i efektywność produkcji bydła mięsnego

Produkcja żywca wołowego zależy od wielu czynników ekonomicznych, organizacyjnych i środowiskowych, a także od wartości genetycznej zwierzęcia. Przed rozpoczęciem chowu bydła mięsnego należy dokonać wyboru modelu produkcyjnego.

W pierwszej kolejności analizujemy bazę paszową w gospodarstwie, czyli powierzchnię użytków zielonych, które są podstawą produkcji własnych pasz. W następnej kolejności wybieramy rasę i wielkość stada, pamiętając, że liczniejsze stada pozwalają na obniżenie kosztów produkcji.

Hodowca lub właściciel gospodarstwa, w którym głównym kierunkiem produkcji będzie chów i hodowla bydła mięsnego powinien poznać możliwości ukierunkowania produkcji w gospodarstwie oraz jakie warunki należy spełnić, aby produkcja przyniosła oczekiwane efekty.

Chów bydła mięsnego charakteryzuje się niższymi nakładami robocizny w porównaniu do produkcji mleka, dobrym wykorzystaniem mniej wartościowych użytków zielonych i może być prowadzony w gospodarstwach o prostej i mniej specjalistycznej infrastrukturze. Bydło mięsne ma stosunkowo niewielkie wymagania dotyczące pomieszczeń i może być utrzymywane w adaptowanych do tego celu budynkach po różnych gatunkach zwierząt.

Konieczność obniżenia kosztów produkcji bydła rzeźnego przeznaczonego na rynek krajowy i zagraniczny wymusza na producentach poszukiwanie metod wychowywania i opasu bydła, w wyniku których mogliby uzyskać odpowiedni poziom zysku.

Czynnikami wpływającymi na obniżenie kosztów produkcji są:

- minimalizacja kosztów pasz (50-60% sumy kosztów). Dlatego ważne jest zbilansowane żywienie w oparciu o własne pasze wysokiej jakości,
- pozyskiwanie cieląt do opasu zwłaszcza, jeśli nie mamy własnego materiału, najlepiej ze znanego gospodarstwa, rasy znanej w rejonie,
- kosztów opieki weterynaryjnej – zakup cieląt z nieznanego źródła, brak profilaktyki chorób może znacznie obniżyć efektywność ekonomiczną chowu.

Na efekty finansowe chowu bydła mięsnego ma wpływ wydajność rozrodcza i mleczna krów matek oraz liczba odchowanych w ciągu roku cieląt w przeliczeniu na 1 krowę.

Czynnikami wpływające na wynik ekonomiczny produkcji bydła mięsnego:

- rozród – około 65%
 - płodność krów i rozplodników
 - mleczność matek
 - technika krycia
 - sezonowość kryć
 - rasa mięsna
- technologia chowu i produkcji – około 30%
 - żywienie, dobór pasz
 - pielęgnacja i utrzymanie
 - pomieszczenie
- genotyp – około 5%
 - rasa
 - wartość rzeźna
 - cechy kulinarne mięsa.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

ul. Zwycięska 8, 53-033 Wrocław

centrala: 71 339 80 21 (22), sekretariat: tel. 71 339 86 56

faks 71 339 79 12

e-mail: sekretariat@dodr.pl, www.dodr.pl

Wrocław 2019